

Cauza C-262/21 PPU

Cerere de decizie preliminară

Data depunerii:

23 aprilie 2021

Instanța de trimitere:

Korkein oikeus (Curtea Supremă, Finlanda)

Data deciziei de trimitere:

23 aprilie 2021

Recurent:

A

Intimată:

B

K O R K E I N O I K E U S [CURTEA SUPREMĂ]
[omissis] 1 (15)

DECIZIE

[omissis]

Data: 23 aprilie 2021

Numărul 615

RECURENT: A

INTIMATĂ: B

CONTENCIOS: Înapoierea copilului în temeiul Convenției de la Haga

Cerere de decizie preliminară adresată Curții de Justiție a Uniunii Europene

CERERE DE APLICARE A PROCEDURII DE URGENȚĂ

Korkein oikeus (Curtea Supremă, Finlanda) solicită ca prezenta trimitere preliminară să fie judecată potrivit procedurii preliminare de urgență în temeiul articolului 107 din Regulamentul de procedură al Curții. Împrejurările care justifică aplicarea procedurii de urgență sunt detaliate în scrisoarea de însoțire.

DECIZIA KORKEIN OIKEUS (CURTEA SUPREMĂ)

Obiectul litigiului

- 1 Prezenta cauză privește o cerere de aplicare a Convenției asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii, încheiată la Haga la 25 octombrie 1980 (Recueil des traités des Nations unies, vol. 1343, nr. 22514; denumită în continuare „Convenția de la Haga din 1980”), în scopul înapoierii în Suedia a unui copil care a fost dus în Finlanda. Problema care se ridică în speță este aceea dacă deplasarea sau reținerea unui copil poate fi calificată drept ilicită atunci când unul dintre cei doi părinți, fără autorizarea celuilalt, a deplasat copilul din statul său de reședință obișnuită într-un alt stat membru al Uniunii după ce autoritatea statului de reședință competentă în materie de imigrație ar fi considerat că cererile de azil [OR 2] referitoare la copil și la părintele în discuție trebuiau examinate în acest alt stat membru. Soluționarea cauzei impune luarea în considerare în paralel a două sisteme diferite întemeiate pe cooperarea și încrederea dintre statele membre ale Uniunii. Se ridică chestiuni de interpretare a Regulamentului (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 (denumit în continuare „Regulamentul Bruxelles IIa”), precum și a Regulamentului (UE) nr. 604/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid (denumit în continuare „Regulamentul Dublin III”).

Situația de fapt relevantă

Istoricul litigiului

- 2 Doi resortisanți iranieni, A (denumit în continuare „tatăl”) și B (denumită în continuare „mama”) au locuit mai întâi în Finlanda din anul 2016, apoi în Suedia, începând cu luna mai a anului 2019. Mamei i s-a eliberat, în temeiul permisului de ședere acordat tatălui în calitate de salariat, un permis de ședere ca urmare a legăturilor de familie pentru Finlanda pentru perioada cuprinsă între 28 decembrie 2017 și 27 decembrie 2021 și pentru Suedia pentru perioada cuprinsă între 11 martie 2019 și 16 septembrie 2020.
- 3 Copilul comun al părinților, C (denumit în continuare „copilul”) s-a născut în Suedia la 5 septembrie 2019. Copilul avea reședința obișnuită în Suedia, iar cei

doi părinți ai săi exercită împreună drepturile privind încredințarea. Printr-o decizie a autorităților suedeze din 11 noiembrie 2019 (confirmată printr-o hotărâre a tribunalului administrativ din 17 ianuarie 2020), copilul a fost luat în îngrijire de autorități și plasat împreună cu mama sa într-o casă de primire.

- 4 La 21 noiembrie 2019, tatăl a solicitat pentru copil un permis de ședere în Suedia ca urmare a legăturii de familie tată-copil. La 4 decembrie 2019, mama a solicitat pentru copil un permis de ședere în Suedia.
- 5 La 7 august 2020, mama a depus o cerere de azil în Suedia, pentru ea și pentru copil, cerere pe care a justificat-o invocând acte de violență domestică săvârșite împotriva ei de către tată și amenințări cu violențe în numele onoarei în legătură cu familia tatălui în Iran. Prin deciziile din 27 octombrie 2020, autoritatea suedeză competentă în materie de imigrație (Migrationsverket) a respins cererile de azil formulate de mamă și de copil ca inadmisibile, a clasat cererea de eliberare a unui permis de ședere depusă de tată pentru copil ca urmare a legăturii de familie și, prin decizii executorii imediat, a transferat mama și copilul în Finlanda în temeiul articolului 29 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III. La 27 august 2020, Finlanda a confirmat că este responsabilă de examinarea cererii de azil a mamei și a copilului în temeiul articolului 12 alineatul [OR 3] (3) din Regulamentul Dublin III. Mama și copilul au fost transferați în Finlanda la 24 noiembrie 2020. La 11 ianuarie 2021, mama a solicitat Finlandei azil pentru ea și pentru copil. La 26 martie 2021, Maahanmuuttovirasto (Oficiul Național pentru Imigrație) i-a retras mamei permisul de ședere care îi fusese acordat anterior în Finlanda. Examinarea cererii de azil este în curs.
- 6 La 7 decembrie 2020, tatăl a formulat o cale de atac împotriva deciziei din 27 octombrie 2020 a autorității suedeze competente în materie de imigrație privind permisul de ședere ca urmare a legăturii de familie, precum și transferul copilului către Finlanda. Prin hotărârea din 21 decembrie 2020, tribunalul administrativ sesizat cu această cale de atac (migrationsdomstolen – tribunalul administrativ competent în materie de imigrație) a anulat deciziile autorității competente în materie de imigrație și a retrimis cauza la această autoritate pentru o nouă decizie, întrucât tatăl copilului nu fusese ascultat în cursul procedurii. Prin decizia sa din 29 decembrie 2020, autoritatea suedeză competentă în materie de imigrație, din moment ce copilul a părăsit teritoriul suedez, a clasat cauzele privind copilul pendinte în fața ei, inclusiv cererea de azil pe care mama o depusese pentru copil. La 19 ianuarie 2021, tribunalul administrativ a fost sesizat cu o acțiune împotriva acestei decizii. Prin hotărârea din 6 aprilie 2021, tribunalul administrativ a respins concluziile având ca obiect în special pronunțarea unei ordonanțe în vederea eliberării unui permis de ședere copilului ca urmare a legăturii de familie și a înapoierii copilului în Suedia în temeiul Regulamentului Dublin III.
- 7 La 5 ianuarie 2021, tatăl a solicitat din nou autorității suedeze competente în materie de imigrație un permis de ședere ca urmare a legăturii de familie. Această cerere este în curs de examinare.

- 8 În paralel, o procedură între părți cu privire la problema încredințării copilului este pendinte în Suedia. Tribunalul de Primă Instanță suedez [Västmanlands tingsrätt (Tribunalul de Primă Instanță din Västmanland, Suedia)], printr-o ordonanță privind măsurile provizorii pronunțată în luna noiembrie 2020, a menținut exercitarea în comun a încredințării de către cei doi părinți în privința copilului. Mama copilului contestă competența acestei instanțe de a soluționa cauza după transferul copilului în Finlanda. Examinarea cauzei este în curs.
- 9 La 21 decembrie 2020, tatăl a sesizat Helsingin hovioikeus (Curtea de Apel din Helsinki, Finlanda) cu o cale de atac având ca obiect pronunțarea unei ordonanțe în vederea înapoierii imediate a copilului comun al părților în statul său de reședință, Suedia. Mama a solicitat, cu titlu principal, declararea inadmisibilității căii de atac sau, cu titlu subsidiar, respingerea acesteia.
- 10 În memoriul din 26 ianuarie 2021 pe care l-a comunicat Helsingin hovioikeus (Curtea de Apel din Helsinki), autoritatea suedeză competentă în materie de imigrație constata că nici copilul, nici mama nu avea un permis de ședere valabil în Suedia, nici dreptul de a intra în Suedia sau de a locui în această țară. **[OR 4]**

Decizia Helsingin hovioikeus (Curtea de Apel din Helsinki) din 25 februarie 2021

- 11 Helsingin hovioikeus (Curtea de Apel din Helsinki) a respins cererea privind înapoierea copilului. Potrivit instanței respective, nu este necesar în această cauză să se considere că mama ar fi deplasat în mod ilicit copilul din țara sa de reședință. Mama copilului, atunci când trăia în Suedia, solicitase în mod expres azil în Suedia pentru ea și pentru copil. Mama introdusese cererea sa de încredințare exclusivă a copilului la 2 septembrie 2020, dată la care autoritatea suedeză competentă în materie de imigrație o anunțase deja că Finlanda era responsabilă de examinarea cererii sale de azil și a celei a copilului. Aceasta arată că intenția mamei nu era de a modifica locul de reședință a copilului într-un mod care ar avea incidență asupra competenței internaționale în procedurile în materie de încredințare.
- 12 Potrivit Helsingin hovioikeus (Curtea de Apel din Helsinki), nu este necesar nici să se considere că reținerea copilului este ilicită, chiar dacă tribunalul administrativ suedez a anulat ulterior decizia autorității suedeze competente în materie de imigrație și a retrimis cauza la această autoritate pentru o nouă decizie, iar tatăl copilului nu și-a dat acordul pentru șederea copilului în Finlanda. Hovioikeus a considerat că mama s-a putut întemeia în mod legitim pe informațiile comunicate de autoritatea suedeză competentă în materie de imigrație cu privire la caracterul imediat executoriu al deciziei, limitările privind intrarea copilului pe teritoriu, precum și examinarea cererii de azil a copilului în Finlanda. Nu era necesar nici să se deducă faptul că mama abuzase de reglementarea în materie de azil.

Recursul în fața Korkein oikeus (Curtea Supremă)

- 13 Tatăl solicită în recurs pronunțarea unei ordonanțe în vederea înapoierii imediate a copilului comun al părinților în statul său de reședință, Suedia.
- 14 În memoriul în răspuns, mama a solicitat respingerea recursului.

Norme juridice

Înapoierea copilului

Convenția de la Haga din 1980

- 15 Articolul 1 din Convenția de la Haga din 1980 are următorul cuprins:
- „Prezenta convenție are drept obiect:
- a) de a asigura înapoierea imediată a copiilor deplasați sau reținuți ilicit în orice stat contractant; ...” [OR 5]
- 16 Articolul 3 din convenția citată anterior precizează:
- „Deplasarea sau neînapoierea unui copil se consideră ilicită:
- a) când are loc prin violarea unui drept privind încredințarea, atribuit unei persoane, unei instituții sau oricărui alt organism acționând fie separat, fie împreună, prin legea statului în care copilul își avea reședința obișnuită, imediat înaintea deplasării sau neînapoierii sale; și
- b) dacă la vremea deplasării sau neînapoierii acest drept era exercitat în mod efectiv, acționându-se separat sau împreună ori ar fi fost astfel exercitat, dacă asemenea împrejurări nu ar fi survenit”.
- 17 Articolul 13 din convenție are următorul cuprins:
- „[...] autoritatea judiciară sau administrativă a statului solicitat nu este ținută să dispună înapoierea copilului, dacă persoana, instituția sau organismul care se împotrivesc înapoierii sale stabilește:
- [...]
- (b) că există un risc grav ca înapoierea copilului să-l expună unui pericol fizic sau psihic sau ca în orice alt chip să-l situeze într-o situație intolerabilă. [...]”
- 18 Articolul 20 din convenție prevede următoarele:
- „Înapoierea copilului potrivit dispozițiilor articolului 12 poate fi refuzată în cazul în care nu ar fi permisă de principiile fundamentale ale statului solicitat cu privire la salvagardarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale”.

Dreptul Uniunii

- 19 Considerentul (17) al Regulamentului Bruxelles Iia are următorul cuprins:

„În caz de deplasare sau de reținere ilicită a unui copil, înapoierea sa ar trebui obținută fără întârziere, iar, în acest scop, Convenția de la Haga din 25 octombrie 1980 ar trebui să se aplice în continuare, astfel cum a fost completată cu dispozițiile din prezentul regulament, în special cu cele din articolul 11. [...]”
[OR 6]

- 20 Considerentul (33) al acestui regulament enunță:

„Prezentul regulament recunoaște drepturile fundamentale și respectă principiile consacrate de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. În special, prezentul regulament se asigură că sunt respectate drepturile fundamentale ale copilului în conformitate cu articolul 24 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene”.

- 21 Articolul 2 punctul 11 din acest regulament prevede că deplasarea sau reținerea unui copil este ilicită în cazul în care

„(a) a avut loc o încălcare adusă încredințării dobândită printr-o hotărâre judecătorească, printr-un act cu putere de lege sau printr-un acord în vigoare în temeiul legislației statului membru în care copilul își avea reședința obișnuită imediat înaintea deplasării sau reținerii sale și

(b) sub rezerva ca încredințarea să fi fost exercitată efectiv, singur sau împreună, în momentul deplasării sau reținerii, sau ar fi fost exercitată dacă nu ar fi survenit aceste evenimente. Încredințarea se consideră ca fiind exercitată împreună atunci când unul dintre titularii răspunderii părintești nu poate, în temeiul unei hotărâri judecătorești sau ca efect al legii, să decidă asupra locului de reședință a copilului fără consimțământul celuilalt titular al răspunderii părintești”.

- 22 Articolul 11 alineatul (4) din regulamentul menționat mai sus prevede că:

„O instanță judecătorească nu poate refuza înapoierea copilului în temeiul articolului 13 litera (b) din Convenția de la Haga din 1980 în cazul în care se stabilește că s-au luat măsuri corespunzătoare pentru a asigura protecția copilului după înapoierea sa”.

- 23 Articolul 24 alineatele (2) și (3) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii prevede că:

„În toate acțiunile referitoare la copii, indiferent dacă sunt realizate de autorități publice sau de instituții private, interesul superior al copilului trebuie să fie considerat primordial.

Orice copil are dreptul de a întreține cu regularitate relații personale și contacte directe cu ambii părinți, cu excepția cazului în care acestea sunt contrare interesului său.”

Dreptul național

- 24 Înapoierea copilului este reglementată de laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (361/1983) [Legea privind încredințarea copilului și dreptul de vizită]. Dispozițiile acestei legi corespund prevederilor Convenției de la Haga din 1980.
- 25 În temeiul articolului 30 din Legea privind încredințarea copilului și dreptul de vizită, astfel cum a fost modificată prin Legea 186/1994, trebuie să se dispună înapoierea imediată a unui copil care se află în Finlanda și care a fost deplasat ilicit din statul în care își avea reședința obișnuită sau care este reținut ilicit, atunci când copilul își avea reședința obișnuită imediat înaintea deplasării sale sau a reținerii sale într-un stat care este parte la Convenția de la Haga din 25 octombrie 1980 asupra aspectelor civile [OR 7] ale răpirii internaționale de copii (Convenția de la Haga).
- 26 În temeiul articolului 32 alineatul 1 din Legea privind încredințarea copilului și dreptul de vizită, astfel cum a fost modificată prin Legea 186/1994, se consideră că deplasarea sau reținerea unui copil este ilicită în cazul în care:
- a) are loc o încălcare adusă încredințării, atribuită unei persoane, unei instituții sau oricărui alt organism, separat sau împreună, prin legislația statului în care copilul își avea reședința obișnuită imediat înaintea deplasării sau reținerii sale; și
 - b) acest drept a fost exercitat efectiv, singur sau împreună, în momentul deplasării sau reținerii, sau ar fi fost exercitat dacă nu ar fi survenit aceste evenimente”.
- 27 Articolul 34 din Legea privind încredințarea copilului și dreptul de vizită, astfel cum a fost modificată prin Legea 186/1994, se referă la motivele de refuz. În temeiul acestei dispoziții, cererea de înapoiere a copilului poate fi respinsă
- [...]
- 2) atunci când există un risc grav ca înapoierea copilului să îl expună unui pericol fizic sau psihic sau în orice alt mod să îl plaseze într-o situație intolerabilă; [...]
- În cazul în care copilul își avea reședința obișnuită imediat înaintea deplasării sau reținerii sale într-un stat membru vizat la articolul 2 punctul 3 din Regulamentul Bruxelles IIa, dispozițiile prevăzute la articolul 11 alineatul (4) din regulamentul menționat sunt, în plus, aplicabile în ceea ce privește respingerea cererii de înapoiere a copilului în temeiul dispozițiilor primului paragraf punctul 2 de mai sus.

Transferul solicitantului de azil către statul membru responsabil

Dreptul Uniunii

- 28 Articolul 12 alineatul (3) din Regulamentul Dublin III (nr. 604/2013) are următorul cuprins:

„[...]”

(3) În cazul în care solicitantul este titularul unuia sau al mai multor permise de ședere sau vize valabile eliberate de diferite state membre, responsabilitatea examinării cererii de protecție internațională este asumată de statele membre în următoarea ordine:

(a) statul membru care a eliberat permisul de ședere care conferă dreptul la cea mai lungă ședere [...].”

- 29 Articolul 29 din regulamentul menționat prevede, în ceea ce privește transferurile, cele ce urmează:

„(1) Transferul solicitantului sau al altei persoane menționate la articolul 18 alineatul (1) litera (c) sau (d) din statul membru solicitant către statul membru responsabil [OR 8] se face în conformitate cu dreptul intern al statului membru solicitant, după consultări între cele două state membre în cauză, cât de repede posibil, și în cel mult șase luni de la acceptarea cererii de a prelua sau reprimi persoana în cauză sau de la hotărârea definitivă privind apelul sau revizuirea atunci când efectul suspensiv există în conformitate cu articolul 27 alineatul (3). [...].”

Jurisprudența națională

- 30 Instanța de trimitere nu a avut niciodată în trecut ocazia să se pronunțe cu privire la o cauză privind înapoierea unui copil în care ar fi fost necesar să se aprecieze dacă o decizie privind transferul examinării unei cereri de azil, luată în temeiul Regulamentului Dublin III în alt stat membru, are drept consecință faptul că deplasarea copilului din acest stat membru sau reținerea sa nu ar trebui considerată ilicită în raport cu Convenția de la Haga din 1980 sau cu Regulamentul Bruxelles IIa.
- 31 În decizia de principiu KKO 2016:65, instanța de trimitere a soluționat o cauză în care tatăl unui copil ai cărui părinți exercitau în comun încredințarea îl duse în mod ilicit pe acest copil în Finlanda. Tatălui și copilului li s-a acordat ulterior azilul și statutul de refugiat în Finlanda. Mama copilului a solicitat înapoierea acestuia în statul său de reședință, Bielorusia, în temeiul Convenției de la Haga din 1980. Instanța de trimitere a considerat că azilul acordat copilului nu constituia în sine un motiv pentru a nu aplica obligația de înapoiere prevăzută de Convenția de la Haga, înapoierea trebuind apreciată în temeiul motivelor de refuz care decurg din Convenția de la Haga, ținând seama de interesul copilului. Nu exista niciun obstacol în calea înapoierii.
- 32 Din decizia de principiu KHO 2016:168 a Korkein hallinto-oikeus (Curtea Administrativă Supremă, Finlanda) reiese că autoritățile naționale au respins o

cerere de reînnoire a permisului de ședere al copilului ca urmare a legăturii de familie prezentate de tată. Potrivit acestei decizii, permisul de ședere privește posibilitatea copilului de a locui în Finlanda. Nu un permis de ședere poate stabili locul sau țara de reședință a unui copil, stabilirea acestora ținând de puterea de decizie a persoanelor cărora le este încredințat copilul, în conformitate cu prevederile legii în materia încredințării copilului și a dreptului de vizită. Instanțele naționale care au examinat problema încredințării și a reședinței copilului au considerat că acesta era încredințat în comun celor doi părinți ai săi și locuia împreună cu tatăl său. După ce mama a dus fără permisiune copilul din Finlanda în Rusia, instanța rusă însărcinată să examineze problema înapoierii copilului a dispus, în temeiul Convenției de la Haga din 1980, înapoierea copilului în statul său de reședință obișnuită, Finlanda. [OR 9]

- 33 Nici Regulamentul Bruxelles Iia, nici Regulamentul Dublin III nu au fost aplicate în deciziile menționate mai sus. În Decizia KKO 2016:65, nu s-a acordat o importanță semnificativă deciziei privind azilul copilului în cadrul aprecierii problemei înapoierii copilului respectiv. În Decizia KHO 2016:168, problema permisului de ședere al copilului a fost apreciată separat de chestiunile referitoare la locul de reședință și la înapoierea copilului.

Necesitatea trimiterii preliminare

- 34 Instanța de trimitere trebuie să se pronunțe cu privire la problema înapoierii copilului, astfel cum a fost expusă la punctul 1 de mai sus. Suedia era statul de reședință al copilului imediat înaintea pretinsei deplasări ilicite. Mama susține în fața instanței de trimitere că Finlanda a devenit statul de reședință al copilului cel târziu în momentul în care autoritatea suedeză competentă în materie de imigrație a anunțat că respectivul copil nu avea nici dreptul de intrare, nici dreptul de ședere în Suedia, unde dosarul său de azil devenise caduc. Instanța de trimitere constată că problema pe care trebuie să o soluționeze în cauză nu este cea, analizată adesea în jurisprudență, a unei modificări a locului de reședință în raport cu reședința obișnuită. Ea trebuie să soluționeze mai multe aspecte care depind de interpretarea Regulamentului Bruxelles Iia într-o situație în care o decizie de transfer al responsabilității examinării unei cereri de azil, luată în temeiul Regulamentului Dublin III, se află la originea deplasării copilului din statul său de reședință, Suedia. Conform informațiilor deținute de instanța de trimitere, Curtea nu s-a pronunțat niciodată cu privire la astfel de chestiuni de interpretare în jurisprudența sa.
- 35 Mai întâi, se ridică în speță problema dacă este vorba deja despre o deplasare ilicită a unui copil în sensul articolului 2 punctul 11 din Regulamentul Bruxelles Iia și al articolului 3 din Convenția de la Haga din 1980. Plecarea mamei și a copilului din Suedia și sosirea lor în Finlanda au fost provocate de cererea formulată de autoritatea suedeză competentă în materie de imigrație și de decizia sa referitoare la statul membru responsabil de examinarea cererii de azil în temeiul articolului 12 alineatul (3) litera (a), al articolului 18 alineatul (1) și al articolului 29 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, precum și de acceptarea acestei

cereri de către autoritatea finlandeză competentă în materie de imigrație. Decizia autorității suedeze competente în materie de imigrație (din 27 octombrie 2020) referitoare la transferul examinării dosarului presupunea că cererea de azil cu privire la copil depusă de mamă în Suedia devenea caducă și conținea deciziile de clasare a cererilor de eliberare a unor permise de ședere ca urmare a legăturilor de familie cu privire la copil pe care tatăl și mama le prezentaseră fiecare în ceea ce îi privea. Decizia autorității suedeze competente în materie de imigrație era executorie imediat și, pentru acest motiv, atât mama, cât și copilul nu mai aveau drept de ședere în Suedia. Dat fiind că este clar și necontestat că mama dispunea în Finlanda de un drept de ședere mai lungă decât în Suedia, ea a acționat în mod corespunzător din moment ce se analizează cauza din perspectiva mecanismului Regulamentului Dublin III. Din această perspectivă, cauza nu implică nicio deplasare ilicită a copilului în sensul articolului 3 din Convenția de la Haga din 1980 și [OR 10] al articolului 2 punctul 11 din Regulamentul Bruxelles IIa.

- 36 Cu toate acestea, potrivit tatălui copilului, mama a utilizat în speță procedura de azil în alte scopuri decât cele pentru care a fost concepută și nu a solicitat acordul tatălui pentru a duce copilul din Suedia în Finlanda. Dacă se analizează cauza din perspectiva normelor și a dispozițiilor Convenției de la Haga din 1980 și ale Regulamentului Bruxelles IIa privind răpirea de copii, copilul ai cărui părinți exercitau încredințare în comun a fost deplasat ilicit din statul său de reședință, Suedia.
- 37 Dacă se consideră, astfel cum s-a arătat la punctul 35 de mai sus, că nu era vorba despre o deplasare ilicită a copilului, trebuie să se aprecieze, într-o a doua etapă, dacă este vorba despre o reținere ilicită a copilului, în sensul articolului 3 din Convenția de la Haga din 1980 și al articolului 2 punctul 11 din Regulamentul Bruxelles IIa, din moment ce instanța administrativă suedeză a anulat ulterior (21 decembrie 2020) decizia autorității suedeze competente în materie de imigrație de a transfera către Finlanda examinarea cererilor de azil ale copilului, de a declara caduce cererile de azil depuse de mamă în Suedia și de a clasa cererile de eliberare a unui permis de ședere cu privire la copil depuse de tată și de mamă în Suedia. Reiese însă din informațiile obținute din partea autorităților suedeze că copilul și mama copilului nu au încă, în această situație, dreptul de a merge în Suedia și nici de a locui acolo. Dacă această împrejurare este considerată relevantă, nu va fi vorba despre o reținere ilicită a copilului.
- 38 Dacă normele și dispozițiile menționate mai sus ale Convenției de la Haga din 1980 și ale Regulamentului Bruxelles IIa coroborate cu dispozițiile Regulamentului Dublin III privind transferul examinării cererii de azil sunt interpretate în sensul că este vorba despre o deplasare sau o reținere ilicită a copilului, trebuie să se examineze și dacă există un obstacol în calea înapoierii copilului. Mama invocă articolul 13 primul paragraf litera b), precum și articolul 20 din Convenția de la Haga din 1980, ca dispoziții care se opun în speță înapoierii copilului.

- 39 Din elementele dosarului reiese că autoritățile suedeze au luat copilul în îngrijire când avea aproximativ două luni și l-au plasat atunci împreună cu mama sa într-o casă de primire. Decizia de luare în îngrijire a fost în vigoare până în luna noiembrie 2020. Din elementele dosarului reiese că această măsură era motivată de acte de violență domestică suferite de mamă. Din acest motiv, trebuie să se examineze în speță problema dacă acest tip de luare în îngrijire și de plasare în casa de primire a copilului constituie un obstacol în sensul articolului 13 primul paragraf litera b) din Convenția de la Haga din 1980, pentru motivul că înapoierea copilului l-ar putea expune, ca urmare a violențelor domestice suferite de mama sa, unui pericol fizic sau psihic, [OR 11] sau l-ar putea plasa în orice alt mod într-o situație intolerabilă. Importanța acestui obstacol este însă relativizată de faptul că autoritățile suedeze, prin măsurile dispuse cu privire la luarea în îngrijire a copilului și plasarea sa în casa de primire, au adoptat deja anterior măsuri corespunzătoare pentru a asigura protecția copilului, în sensul articolului 11 alineatul (4) din Regulamentul Bruxelles IIa. Nu există în speță niciun motiv să se considere că nu ar fi posibil să se recurgă la astfel de dispoziții după înapoierea copilului în Suedia.
- 40 Problema motivului de refuz legat de presupusele violențe domestice a fost inclusă în prezenta cerere de decizie preliminară întrucât face parte din aprecierea privind înapoierea copilului, chiar dacă instanța de trimitere nu are îndoieli în special în ceea ce privește pragul de aplicare a motivului de refuz întemeiat pe existența unui risc grav și nici în ceea ce privește capacitatea Suediei de a lua măsuri corespunzătoare pentru a asigura protecția copilului.
- 41 Trebuie să se aprecieze și problema obstacolelor în calea înapoierii copilului, ridicând problema dacă o situație intolerabilă, în sensul articolului 13 primul paragraf litera b) din Convenția de la Haga din 1980, poate fi constituită atunci când copilul a cărui înapoiere se dispune sau mama sa, care avea grijă de el cu titlu principal, nu au nici permis de ședere valabil, nici dreptul de a intra în țara în care este impusă înapoierea copilului. Atunci când nou-născutul, în prezent în vârstă de aproximativ un an și jumătate, locuia în Suedia, mama sa era cea care avea grijă de el cu titlu principal și ea este cea care a continuat să se ocupe de el în casa de primire unde a fost plasat după ce a fost luat în îngrijire la vârsta de aproximativ două luni. Faptul că acel copil ar avea în Suedia dreptul, dată fiind legătura de familie, de a obține un permis de ședere în temeiul permisului de ședere al tatălui său, nu are în mod necesar o importanță determinantă în cadrul aprecierii caracterului intolerabil al situației.
- 42 Dacă articolul 13 primul paragraf litera (b) din Convenția de la Haga din 1980 trebuie interpretat, în aceste împrejurări, în sensul că înapoierea copilului în Suedia l-ar plasa pe acesta într-o situație intolerabilă, în prezenta cauză trebuie să se aprecieze și ce trebuie să se înțeleagă prin măsuri corespunzătoare pentru a asigura protecția copilului după înapoierea sa, în sensul articolului 11 alineatul (4) din Regulamentul Bruxelles IIa. Ținând seama de interesul superior al copilului, noțiunea de măsuri corespunzătoare poate fi interpretată în sensul că autoritățile statului membru au o obligație pozitivă de a garanta mamei, pe lângă copil,

dreptul de a intra în țară și de a locui acolo, pentru a organiza îngrijirea personală și încredințarea copilului până la finalizarea procedurilor judiciare privind încredințarea copilului, dreptul de vizită și reședința, care sunt în prezent pendinte în statul membru în discuție[?] În ceea ce privește mecanismul Regulamentului Bruxelles IIa, nu este clar nici dacă, în eventualitatea unei înapoieri a copilului, statul membru care predă copilul trebuie, în temeiul principiului încrederii reciproce dintre statele membre, să prezume că statul de reședință al copilului va îndeplini aceste obligații, sau dacă este necesar [OR 12] să se solicite autorităților din statul de reședință precizări cu privire la măsurile luate efectiv pentru a apăra interesul copilului.

- 43 În ipoteza în care statul de reședință al copilului, în cazul înapoierii acestuia, nu ar avea obligația, în temeiul articolului 11 alineatul (4) din Regulamentul Bruxelles IIa, de a lua măsurile menționate anterior pentru a asigura protecția copilului respectiv după înapoierea sa, principiul interesului superior al copilului ar trebui să fie interpretat în acest caz în sensul că înapoierea copilului nu ar putea fi considerată conformă cu principiile fundamentale privind apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, astfel cum impune articolul 20 din Convenția de la Haga din 1980, și, pentru acest motiv, ar trebui să fie refuzată[?] Este necesară aprecierea acestui aspect în raport cu articolul 24 alineatele (2) și (3) din Carta drepturilor fundamentale. Cu această ocazie, trebuie să se evalueze interesul superior al copilului ca principiu general și în special importanța acordată, în cadrul evaluării respective, dreptului copilului de a avea relații personale și un contact direct cu fiecare dintre cei doi părinți ai săi.
- 44 Întrebarea privind motivul de refuz prevăzut la articolul 20 a fost inclusă în cererea de decizie preliminară întrucât este vorba despre o dispoziție pe care mama a invocat-o; instanța de trimitere precizează însă că nu are în special îndoieli nici în ceea ce privește problema aplicabilității acestei dispoziții.
- 45 Răspunsurile date la chestiunile de interpretare menționate mai sus sunt indispensabile pentru soluționarea litigiului principal aflat pe rolul instanței de trimitere.

Întrebările preliminare

- 46 După ce a dat părților posibilitatea de a se exprima cu privire la conținutul cererii de decizie preliminară, instanța de trimitere a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții de Justiție a Uniunii Europene întrebările preliminare de mai jos.

1. Articolul 2 punctul 11 din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 (denumit în continuare „Regulamentul Bruxelles IIa”), referitor la deplasarea ilicită a unui copil, trebuie interpretat în sensul că răspunde

acestei calificări situația în care unul dintre părinți, fără acordul celuilalt părinte, deplasează copilul din statul său de reședință către un alt stat membru, care este statul membru responsabil în temeiul unei decizii de transfer luate de o autoritate în temeiul Regulamentului (UE) nr. 604/2013 al Parlamentului European și al Consiliului (denumit în continuare „Regulamentul Dublin III”)? [OR 13]

2. În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare, articolul 2 punctul 11 din Regulamentul Bruxelles IIa referitor la reținerea ilicită trebuie interpretat în sensul că răspunde acestei calificări situația în care o instanță din statul de reședință al copilului a anulat decizia luată de o autoritate de a transfera examinarea dosarului, dar în care copilul a cărui înapoiere se dispune nu mai are un permis de ședere valabil în statul său de reședință și nici de dreptul de intrare sau de ședere în statul respectiv?

3. Dacă, având în vedere răspunsul dat la prima sau la a doua întrebare, Regulamentul Bruxelles IIa trebuie interpretat în sensul că este vorba despre o deplasare sau reținere ilicită a copilului și că, în consecință, acesta ar trebui trimis în statul său de reședință, articolul 13 primul paragraf litera b) din Convenția de la Haga trebuie interpretat în sensul că se opune înapoierii copilului fie

i) pentru motivul că există un risc grav, în sensul acestei dispoziții, ca înapoierea, în cazul în care este trimis singur, a unui nou-născut a cărui mamă a avut grijă personal de el, să îl expună unui pericol fizic sau psihic, ori să îl plaseze în orice alt mod într-o situație intolerabilă; sau

ii) pentru motivul că copilul, în statul său de reședință, ar fi luat în îngrijire și plasat într-o casă de primire fie singur, fie împreună cu mama sa, ceea ce ar indica faptul că există un risc grav, în sensul acestei dispoziții, ca înapoierea copilului să îl expună unui pericol fizic sau psihic ori să îl plaseze în orice alt mod într-o situație intolerabilă; sau

iii) pentru motivul că copilul, fără un permis de ședere valabil, ar fi plasat într-o situație intolerabilă în sensul acestei dispoziții?

4. În cazul în care, având în vedere răspunsul dat la a treia întrebare, motivele de refuz prevăzute la articolul 13 primul paragraf litera b) din Convenția de la Haga din 1980 pot fi interpretate în sensul că există un risc grav ca înapoierea copilului să îl expună unui pericol fizic sau psihic ori să îl plaseze în orice alt mod într-o situație intolerabilă, articolul 11 alineatul (4) din Regulamentul Bruxelles IIa, împreună cu noțiunea de interes superior al copilului, prevăzută la articolul 24 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii, precum și în același regulament, trebuie interpretate în sensul că, într-o situație în care nici copilul, nici mama nu au un permis de ședere valabil în statul de reședință al copilului și, prin urmare, nu au nici dreptul de intrare și nici dreptul de ședere în această țară, statul de reședință al

copilului trebuie să ia măsuri corespunzătoare pentru a garanta șederea legală a copilului și a mamei sale [OR 14] în statul membru respectiv? În cazul în care statul de reședință al copilului are o asemenea obligație, principiul încrederii reciproce dintre statele membre trebuie interpretat în sensul că statul care predă copilul poate, în conformitate cu acest principiu, să prezume că statul de reședință al copilului va îndeplini obligațiile respective sau interesul copilului impune obținerea din partea autorităților din statul de reședință a unor precizări privind măsurile concrete care au fost sau care vor fi luate pentru protecția sa, pentru ca statul membru care predă copilul să poată aprecia, printre altele, caracterul corespunzător al acestor măsuri în raport cu interesul copilului?

5. În cazul în care statul de reședință al copilului nu are obligația, menționată mai sus la a patra întrebare preliminară, de a lua măsuri corespunzătoare, articolul 20 din Convenția de la Haga trebuie interpretat, în lumina articolului 24 din Carta drepturilor fundamentale, în situațiile menționate mai sus la a treia întrebare preliminară punctele i)-iii), [OR 15] în sensul că acesta se opune înapoierii copilului întrucât înapoierea acestuia ar putea fi considerată contrară, în sensul dispoziției menționate, principiilor fundamentale privind apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale?